

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.10.1973, sp. zn. 2 Cz 14/73, ECLI:CZ:NS:1973:2.CZ.14.1973.1

Číslo: 31/1974

Právní věta: Jestliže poškozený uplatnil v trestním řízení včas (§ 43 odst. 2 tr. ř.) /1/ nárok na náhradu škody, jež mu byla způsobena trestným činem, a v řízení řádně pokračuje (§ 112 o. z.), běh promlčecí doby se zastaví. Nedošlo-li v trestním řízení k uložení povinnosti nahradit poškozenému uplatněnou náhradu škody, má poškozený možnost uplatnit nárok na náhradu škody v občanském soudním řízení v promlčecí době, jejíž běh pokračoval po skončení trestního řízení.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 29.10.1973

Spisová značka: 2 Cz 14/73

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Adhezní řízení, Náhrada škody, Řízení před soudem, Řízení trestní

Předpisy: 141/1961 Sb. § 43 odst. 2 40/1964 Sb. § 112

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 31/1974 sb. rozh.

Jestliže poškozený uplatnil v trestním řízení včas (§ 43 odst. 2 tr. ř.) 1) nárok na náhradu škody, jež mu byla způsobena trestným činem, a v řízení řádně pokračuje (§ 112 o. z.), běh promlčecí doby se zastaví.

Nedošlo-li v trestním řízení k uložení povinnosti nahradit poškozenému uplatněnou náhradu škody, má poškozený možnost uplatnit nárok na náhradu škody v občanském soudním řízení v promlčecí době, jejíž běh pokračoval po skončení trestního řízení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 29. 10. 1973, [2 Cz 14/73](#))

Žalující vojenská správa se vůči žalovanému domáhala žalobou došlou soudu dne 17. 7. 1970 zaplacení částky 23 822 Kčs s přísl. na náhradu škody, kterou jí žalovaný způsobil 2. 4. 1969, když po požití alkoholických nápojů před obcí K. havaroval s vojenským motorovým vozidlem a toto vozidlo poškodil. Vojenská správa vynaložila na opravu tohoto vozidla částku 23 822 Kčs. Pro trestné jednání, které vedlo ke vzniku škody, byl žalovaný odsouzen příslušným vojenským obvodovým

soudem.

Žalovaný mimo nepřiměřenost částky požadované náhrady škody namítl i promlčení s tím, že žalobce se dozvěděl jak o škodě, tak i o tom, kdo za ni odpovídá, nejpozději 3. 4. 1969, kdy auto bylo žalobcem prohlédnuto.

Rozsudkem okresního soudu ve Frýdku-Místku byla žaloba zamítnuta s odůvodněním, že z výsledků trestního řízení vyplývá, že k automobilové nehodě došlo 2. 4. 1969, že dozorčí vojenského útvaru se o havárii dozvěděl téhož dne a tuto skutečnost hlásil veliteli útvaru 3. 4. 1969. Z toho soud prvního stupně dovodil, že poškozený se dozvěděl o škodě a škůdci 3. 4. 1969. Jestliže tedy žaloba byla podána 27. 7. 1970, je námitka promlčení opodstatněna, přičemž na uvedeném právním posouzení nemůže nic změnit skutečnost, že Vojenskému oddělení pro zástupčí činnost v B. došla zpráva o nehodě až 2. 6. 1970.

Tento rozsudek byl potvrzen rozsudkem krajského soudu v Ostravě. I soud druhého stupně vycházel jenom z toho, zda právo bylo uplatněno včas a zda je opodstatněna námitka promlčení. Soud druhého stupně především dospěl k závěru, že z trestního spisu je zřejmé, že ke škodné události došlo 2. 4. 1969 a že o této skutečnosti se nejpozději 3. 4. 1969 dozvěděl příslušný vojenský útvar. Z trestního spisu pak soud prvního stupně zjistil, že tato vojenská správa uplatnila právo na náhradu škody v trestním řízení 2. 9. 1969. Vojenský obvodový soud ve svém rozsudku z 8. 4. 1970 ji odkázal podle ustanovení § 229 odst. 1 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních. Tento rozsudek nabyl právní moci 27. 4. 1970; poškozenému byl doručen 16. 4. 1970. Soud druhého stupně přitom poukazoval na to, že návrh na zahájení občanského soudního řízení došel soudu až po třech měsících (27. 7. 1970). Soud druhého stupně vycházel z názoru, že včasným uplatněním práva se běh promlčecí doby zastaví, dovodil s odkazem na ustanovení § 112 o. z., že stavení promlčení trvá po celou dobu řízení, že to však předpokládá, že ten, kdo způsobil náležitým uplatněním svého práva stavení běhu promlčecí doby, v zahájení řízení řádně pokračuje. V tomto smyslu měl pak soud prvního stupně za to, že podání žaloby v občanském soudním řízení až po uplynutí tří měsíců nelze považovat za řádné pokračování v řízení a že došlo ve smyslu ustanovení § 106 odst. 1 o. z. k promlčení práva na náhradu škody; protože se žalovaný promlčení dovolával, soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 112 o. z. uplatní-li věřitel v promlčecí době právo u soudu nebo u jiného příslušného orgánu a v zahájeném řízení řádně pokračuje, promlčecí doba od tohoto uplatnění po dobu řízení neběží.

Dříve platný zákon č. 141/1950 Sb. v ustanovení § 97 upravoval stavení promlčení tak, že domáhal-li se někdo nároku v promlčecí době a v soudním řízení náležitě pokračoval, promlčení neskončilo, dokud řízení trvalo. Podle této předchozí zákonné úpravy promlčecí doba sice běžela, ale i když v průběhu řízení proběhla, nemohla skončit dříve, dokud řízení trvalo, a ten, kdo se nároku domáhal, v řízení řádně pokračoval.

Naproti tomu podle úpravy v občanském zákoníku (v zákonu č. 40/1964 Sb.) promlčecí doba neběží, avšak za předpokladu, že ten, kdo nárok uplatnil, v řízení řádně pokračuje. Toto odlišné pojetí stavení promlčení přináší s sebou i jiný pohled na vztah adhezního řízení a následujícího občanského soudního řízení, jestliže v trestním řízení nebyl věřitel se svým nárokem uspokojen (ať už zcela nebo zčásti).

Jestliže totiž podle dřívější uvedené úpravy promlčení po uplatnění nároku za podmínky řádného pokračování v řízení neskončilo (proběhla-li již promlčecí doba), dokud řízení trvalo, pak bylo nutno výkladem dovodit, že následující občanské soudní řízení je pokračováním tohoto předchozího adhezního řízení, a pokračoval-li proto věřitel v přiměřené době po skončení trestního řízení v občanském soudním řízení, mělo se za to, že v řízení řádně pokračoval, a proto promlčení nemohlo skončit.

Podle nyní platné úpravy není však pro takový výklad důvod. Jestliže se věřitel se svým nárokem připojí k trestnímu řízení včas (ještě v průběhu promlčecí doby) a v řízení řádně pokračuje, běh promlčecí doby se zastaví. Pokud věřitel není zcela uspokojen v adhezním řízení, má možnost nárok uplatnit v občanském soudním řízení.

Ustanovení § 112 o. z. ukládá řádně pokračovat v zahájeném řízení. Podle ustanovení § 82 odst. 1 o. s. ř. je řízení zahájeno dnem, kdy došel soudu návrh na jeho zahájení nebo kdy bylo vydáno usnesení, podle něhož se řízení zahajuje bez návrhu.

V projednávané věci po skončení trestního řízení pokračoval tedy běh promlčecí doby do úplného jejího vyčerpání. Jestliže však do skončení promlčecí doby byl návrh na zahájení občanského soudního řízení u soudu podán, stalo se tak včas, a proto nemohla být námitka promlčení úspěšně uplatněna.

Protože oba soudy vycházely z jiného právního názoru a v důsledku toho uznaly námitku promlčení důvodnou a žalobu zamítly, porušily tím zákon v ustanovení § 112 o. z.

1) Úplné znění trestního řádu se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 148/1973 Sb.